

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa
Wyższego

w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Kamieniec Podolski, Cesarstwo Rosyjskie; obecnie Ukraina

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum Towarzystwa Badaczy Natury i Miłośników Przyrody w Kamieńcu Podolskim = Muzeum naturalno-historyczne = Muzeum Podolskiej gubernii (Музей Общества Подольских Естествоиспытателей и Любителей Природы = Естественно-исторический музей = Музей Подольской губернии)

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Zbiory muzealne towarzystwa naukowego

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum lokalnego towarzystwa naukowego, jednak z aspiracjami do uznania za gubernialne. Zbiory o charakterze wyspecjalizowanym: związane z przyrodą

Daty działalności / zakres czasowy:

1913–1924

Dostępność

Dostępność pełna

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Mnemoniczny

Rodzaj pamięci

Lokalna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Obszar naturalny: obiekty geologiczne, okazy florystyczne, paleontologiczne i zoologiczne.

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
--	----------------	----------------

ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Nie istnieje	Kamieniec Podolski, ul. Aleksandrowska, obecnie Soborna (w budynku naprzeciw soboru Aleksandra Newskiego)
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	X	X
GODZINY OTWARCIA	X	Brak danych
DYREKTORZY	X	Brak danych
ZARZĄDCA	X	Towarzystwo Badaczy Natury i Miłośników Przyrody w Kamieńcu Podolskim
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadaptow any)	X	Pomieszczenia zaadaptowane

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Jak się wydaje, używano naprzemiennie nazw wymienionych w rubryce „Tytuł/pełna nazwa instytucji”.

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

--

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Gubernia podolska

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

<p>Towarzystwo Badaczy Natury i Miłośników Przyrody w Kamieńcu Podolskim (Общество Подольскихъ Естествоиспытателей и Любителей Природы). Powołane do życia z inicjatywy zoologa i anatoma, emerytowanego profesora Uniwersytetu w Odessie, Polaka z pochodzenia, Piotra Buczyńskiego (1852–1927), w 1911 r. W jego skład w momencie założenia wchodziło 40 członków-założycieli oraz 112 członków rzeczywistych. Według relacji z 11 1914 r. liczba ich wzrosła do prawie 250 osób. Przewodniczącym był wówczas P. Buczyński, jego zastępcą P.N. Aleksandrow, sekretarzem F.J. Paskarienko, skarbnikiem A.N. Kożuchow, zaś członkami rady W.M. Kowaliow, S.N. Makowiecki i A.F. Smirnow. W tym czasie na stanowisko bibliotekarza powołano kolejnego Polaka, Aleksandra Prusinowskiego (1878–1944), w okresie międzywojennym pracownika muzeum w Łucku. Oprócz stworzenia muzeum Towarzystwo organizowało przyrodoznawcze ekspedycje po Podolu (w latach 1912–1915), w latach 1915–1916 założyło ogród botaniczny (funkcjonujący do dziś), a także utrzymywało związki z 42 organizacjami podobnego profilu, muzeami, uniwersytetami, czasopismami, między innymi z Irkucka, Kijowa, Lwowa, Moskwy, Odessy, Orenburga, Petersburga, Tibilisi, Tomsku, Wiatki itd.</p>

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Sprawozdanie z zebrania Towarzystwa, które odbyło się 27 X 1913 r. sugeruje, że mógł to być osobiście P. Buczyński. W późniejszym czasie kierował muzeum Jakiw Reguła (dane z okresu po I wojnie światowej).

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Zob. rubryka „Założyciele”.

Szczegółowa historia instytucji

Muzeum Towarzystwa Badaczy Natury i Miłośników Przyrody w Kamieńcu Podolskim formalnie zostało otwarte 16 XII 1913 r. Jego kolekcja kompletowana była jednak wcześniej, zapewne od momentu założenia Towarzystwa w 1911 r. Dla otwarcia placówki dla publiczności – niestety, nie udało się dotrzeć do informacji, w jakim miejscu – istotną rolę miała dotacja ziemstwa podolskiego w wys. 3100 rubli, otrzymana w 1913 r. Do rewolucji w muzeum pracowało 5 osób: kierownik, botanik, preparator, kurier i dozorca. Zdaje się, że kierował nim Jakiw Reguła. Po rewolucji, zlikwidowano stanowiska kierownika i dozorca. Do końca swego istnienia muzeum cierpiało skrajny niedobór środków, który spowodował między innymi, że wymarły przechowywane w nim rośliny. Placówka przetrwała do 1924 r., kiedy to została połączona z muzeum cerkiewno-archeologicznym, w Centralne Muzeum Miejskie.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

W ich skład – według ostatnich znanych nam danych – wchodziły wypchane zwierzęta (w tym 35 ssaków, 260 ptaków, 14 gadów i płazów, 32 ryby, ok. 2000 owadów), 10 gniazd, 70 jajek oraz 4 witryny z obiektami minearologicznymi, geologicznymi, paleontologicznymi i in. Jest to stan na początek 1914 r., według sprawozdania Towarzystwa wydanego z datą 1915. Niemal nie zmienił się on w stosunku do danych z 27 X 1913 r. Według informacji dotyczących co prawda XII 1920 r. muzeum zajmowało 24 pokoje w domu na ul. Aleksandrowskiej (obecna Soborna). W tym jedno pomieszczenie zajmowała kolekcja roślin, kolejne zbiór gadów i płazów, Poza tym w muzeum znajdowały się cenne kolekcje entomologiczna i zoologiczna, a także garncarstwa (zajmująca 7 pokoi) oraz materiały mineralogiczne i geologiczne. Trzy pomieszczenia zajmowała biblioteka i skład książek Towarzystwa.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Brak

Strategia pozyskiwania zbiorów

Zakupy i dary członków Towarzystwa.

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Dostępnych danych jest znikoma liczba. Wiadomo, że przed 26 IX 1913 r. S. Makowiecki podarował do zbiorów wypchanego pelikana, zaś M.M. Bieławincew 9 wypchanych ptaków. Z kolei przed 28 XI tego roku wspomniany już M.M. Bieławincew ofiarował skórę kozła i 2 bażanty.

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Brak danych. Można domniemywać, że ich muzeum samoistnie nie prowadziło. Leżały one w gestii towarzystwa założycielskiego.

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

W 1924 r. po połączeniu z muzeum cerkiewno-archeologicznym powołano do życia Centralne Muzeum Miejskie. Tam trafiły zbiory placówki

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Istniała na pewno od 16 XII 1913 r. Według danych z 1920 r. mieściła się w domu na ulicy Aleksandrowskiej (obecna Soborna).

Wystawy czasowe

Brak danych

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Brak danych, według wysokiego prawdopodobieństwa nie istniały.

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Jako takie, muzeum według mojej wiedzy swych druków nie wydawało.

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Bliska współpraca z podolskimi władzami gubernialnymi

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Gubernia podolska

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

Brak konkretnych danych.

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- Баженов Лев, *Alma Mater* подільського краєзнавства. Місто Кам'янець–Подільський – осередок історичної регіоналістики XIX – початку XX століть, Кам'янець–Подільський 2005.

- Кам'янець–Подільський державний історичний музей-заповідник: перші 125 років, Кам'янець–Подільський 2015.

- Записки Общества Подольских Естествоиспытателей и Любителей Природы, т. II, Каменець–Подольськь 1913.

- Записки Общества Подольских Естествоиспытателей и Любителей Природы, т. III, Каменець–Подольськь 1915.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Nie stwierdzono.

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Nie stwierdzono.

Ciekawe cytaty

Brak

UWAGI:

Brak

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Dariusz Dąbrowski

Data sporządzenia karty:

--

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

Kamieniec Podolski, 4-5 VII 2019 r.

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	

SYGNATURA	
PRAWA	